

НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКАТ

“Правни аспекти савремених друштвених кретања у Републици Србији” -
за период 01.01.2019. – 31.12.2021. године

Издавач

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,
Правни факултет

За издавача

Проф. др Душанка Јововић, декан

Главни и одговорни уредник

Проф. др Јелена Беловић, руководилац пројекта

Секретар пројекта

Проф. др Страхиња Миљковић

Уређивачки одбор

Проф. др Душанка Јововић

Проф. др Марија Крвавац

Проф. др Владимир Боранијашевић

Доц. др Бојан Бојанић

Доц. др Драган Благић

Технички уредник

Младен Тодоровић

Дизајн корица

Кварк Краљево

Штампа

Кварк Краљево

Тираж:

50 примерака

ISBN 978-86-6083-062-5

Штампање овог зборника помогло је Министарство просвете, науке и
технолошког развоја Републике Србије

Др Сава АКСИЋ*

UDK 342.511(4)
321.7(4)

СЛИЧНОСТИ И РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ ПОЛОЖАЈА ШЕФОВА ДРЖАВА ПОЈЕДИНИХ ЕВРОПСКИХ ЗЕМАЉА

Апстракт: У раду смо анализирали положај шефова европских монархија: Велике Британије, Норвешке, Шпаније, Белгије, Шведске и република: Швајцарске, Франуске и Немачке. Дошли смо до закључка да је избор облика владавине, као и конкретан положај шефа одређене државе последица различитих историјских, етничких, политичких, међународних и других околности у којима се развијала свака поједина држава. У Европи постоји мали број држава у којима шефови држава имају сличан положај, и то важи само за скандинавске земље, док се све остале државе, без обзира да ли су организоване као републике или монархије, знатно разликују по питању положаја шефа државе. Ако је некада био случај да су овлашћења монарха увек бројнија од овлашћења председника републике, данас је обрнута ситуација: положај најјачег краља у Европи је сличан положају најслабијег председника републике.

Кључне речи: Облик владавине, монархија, република, овлашћења, обавезе.

Начин на који је организован шеф државе, се обично у правној теорији означава обликом владавине. Обликом владавине се дакле означава начин на који је одређено лице, или одређена лица, ако се ради о колективном органу, дошло на место шефа држава, означава се да ли је шеф државе одговоран, ако јесте на који начин одговара, да ли му се суди у редовном судском поступку или се формира посебан орган чија би надлежност била утврђивање одговорности шефа државе. Обликом владавине се посебно означавају надлежност и овлашћења шефа државе, као и његов положај према осталим највишим органима власти, као што су влада, парламент и судство. Тако се, с обзиром на све ове карактеристике, као начину на који је шеф државе организован (облику владавине), државе деле на републике и монархије.¹

---

* Ванредни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет sava.aksic@pr.ac.rs

¹ Радомир Лукић, *Теорија државе и права, I Теорија државе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београдски издавачко-графички завод, 1995. Београд, 311-313.

За разлику од савремене правне и политичке теорије која државе дели по начину на који је организован шеф државе, теорије старог века су државе делиле по критеријуму какав је однос између народа и власти (ми би смо данас тај критеријум назвали обликом политичког режима), па је онда, том поделом био обухваћен и начин организације шефа државе. Тако, у теорији старог века постоји случај по којем се државе деле на три типа: монархије, аристократије и демократије, па, ако власт припада једном лицу, онда је у питању монарија, док, ако припаде већем броју лица, ради се о републиканској власти (а републиканска власт се даље дели на аристократију, ако власт припада мањини, и на демократију, ако власт припада већини).² Или се често у теорији може наћи да у монархији влада једна особа, а у републици више њих или сви.³ Но, без обзира по ком критеријуму делили државе, сматрамо да је доследност критеријума услов правилног закључка, а то значи да се истим именима називају исти појмови, а да се исти појмови односе на исте чињенице. Како ћемо критеријум назвати, ствар је научне конвенције и традиције, а питање доследног критеријума је услов правилног суда.

Дакле, што се тиче начина на који је организован шеф државе у европским државама, може се приметити, прво, да је у једној половини европских држава шеф државе организован као председник републике, док је у другој половини шеф државе организован као монарх, и друго, да се монархије прилично међусобно разликују, као што се и републике међусобно разликују. Различите су чињенице биле одлучујуће за избор одговарајућег облика владавине, као и за одређени тип у оквиру истог облика владавине (ка нпр. председнички систем републике, или уставна, односно парламентарна монархија).

Код једне групе држава су одређени унутрашњи разлози утицали за успостављање одређеног облика владавине, као што је на пример у Русији 1917 год. успостављен републикански облик владавине као последица Октобарске револуције извршене 1917 год. када је успостављен комунистички режим, у којем по природи ствари не може да буде монархије, или рецимо у Француској 1792 год. прва република, која је успостављена као последица унутрашњих класних и економских сукоба. Код друге групе држава, одговарајући начин организације шефа државе је био последица одређених спољнополитичких чинилаца, као што је рецимо рат. Тако су након првог светског рата Аустро – Угарска и Турска, које су до тада биле монархије, постале републике, а као последица изгубљених ратова, након чега је дошло до свргавања владајућих династија. Или случај,

---

² Ханс Келзен, *Општа теорија права и државе*, 1951. Београд, 271.

³ Edmund Bernatzik, *Republik und Monarchie*, 1919. Tübingen, 5.

када је у источној Европи након другог светског рата дошло до промена у организацији шефова државе, па су монархије замењене републикама, као последица успостављених комунистичких режима и интервенције Совјетског Савеза.

У сваком случају, начин на који је организован шеф државе је увек било питање о којем су се одлуке доносила у светлу свеукупних, како унутрашњих, тако и спољнополитичких чинилаца, без обзира да ли је то био рат, спољна и интервенција, револуција, криза или нешто друго. Увек јаки политички разлози утичу на начин на који ће одређена држава бити организована, па у том смислу и на начин на који ће шеф државе бити организован (у Великој Британији је јавно мњење подељено по питању присталица, или противника монархије (којих је више у Шкотској него у Енглеској, вероватно не случајно, него из разлога што је владајућа династија енглеског порекла), мада и у Енглеској има пуно противника монархије, као последица чињенице породичних скандала на двору и великих трошкова краљевске династије који се покривају из државног буџета⁴).

У Европи, на њеном Западу су Француска и Португал републике, док је Шпанија монархија, у централној Европи су Немачка, Аустрија и Швајцарска републике, док су Холандија, Белгија, Луксембург, Сан Марино, Монте Карло и Лихтенштајн монархије, на северу су Норвешка, Шведска и Данска монархије, док је Финска република, и на Истоку и Југоистоку Европе, Литванија, Летонија, Естонија, Пољска, Белорусија, Чешка, Словачка, Мађарска, Украјина, Румунија, Молдавија, Србија, Хрватска, Словенија, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Македонија, Грчка, Кипар и Албанија су републике.

Када је у питању положај шефа државе, односно надлежности које шеф државе – монарх или председник републике, има, може се приметити да је у Европи постојао тренд ограничавања власти монарха, односно да је власт са монарха постепено прелазила на парламент и владу, док је незнатно јачао положај председника републике.

У наставку рада ћемо размотрити ситуацију у појединим земљама.

1. МОНАРХИЈЕ

1.1. Велика Британија

У Великој Британији, иако је монарх формално шеф извршне власти, влада фактички управља државом. Монарх у Британији има право

---

⁴ Вучина Васовић, *Савремене демократије I*, Службени гласник, 2012. Београд, 361.

да буде консултован, да храбри и да опомиње, због чега неки и сматрају да је Британија већ република.⁵ Формално, власт поступа у име суверена – монарха, али оперативно о свим питањима одлучује влада.

Монарх има овлашћења која су иначе резервисана за шефа државе⁶ као што је:

- представљање државе;
- давање одликовања, и титула;
- мандат за састав владе монарх увек поверава лидеру странке која је победила, или добила највећи број гласова на изборима;
- за сваки акт монарха неопходан је премапотпис министра;
- у форми наредбе проглашава одлуке које је донео кабинет, што је услов да оне постану правним актима (и као што је случај у већини држава, не само монархија него и република, потребна је потврда од стране монарха, као услов ступања на снагу одређеног закона).

Међутим, овде, када се говори о Уједињеном краљевству, треба поменути једну чињеницу, неформалну улогу коју круна има у Уједињеном краљевству, врло вероватно више него што је то случај у осталим монархијама, а то је улога интеграције политичког система и друштва,⁷ као и улога коју има у заједници народа.

. Дакле, након апсолутне монархије у 18 в. када је постојала највећа концентрација монархијске власти, јер је монарх био суверен и шеф законодавне, извршне и судске власти, као што иначе бива када нека појава достигне свој врхунац, процес промена у друштву и држави је кренуо у правцу ограничавања монархових овлашћења и надлежности, и додељивања тих права народу и парламенту. Монархија је у Великој Британији била модификован да би опстала. Тако је то ограничење прво било у правцу да је монархова власт требала бити регулисана уставом (односно уставним актима), који је монарх доносио заједно са народом, односно његовим представницима, а касније се ограничење вршило на начин да су његове преостала овлашћења преношена у надлежност парламента и владе. Ово не важи само за Велику Британију него и за остале европске монархије, чак, видећемо даље, за поједине и много више него што је то случај са Великом Британијом.

---

⁵ Kingsley Martin, *The Magic of Monarchy*, Thomas Nelson and sons LTD, 1937. London, Edinburgh, Melbourne, Toronto and New York, 46.

⁶ Вучина Васовић, *Савремене демократије I*, Службени гласник, 2012. Београд, 360.

⁷ *Ibid.*

1.2. Норвешка

У Норвешкој, монарх, не само да није равноправан са парламентом, него се отишло још даље са ограничењима монарха, па је он потчињен парламенту. Овде монарх нема право санкције, односно могућност да одбијањем давања потврде одређеном акту који је изгласан у парламенту спречи да такав акт постане правни акт и да се примењује, него само има право вета, односно привременог одбијања да потврди одређени акт који је изгласан у парламенту. И још, у систему власти у Норвешкој за сазивање и почетак рада парламента није потребна одлука монарха, што значи да парламентарни рад ни формално не зависи од монарха. За разлику од Велике Британије, где су овлашћења монарха прешла на министре, у Норвешкој су овлашћења монарха смањена.⁸

1.3. Шпанија

У Шпанији је после смрти генерала Франка уведена монархија из разлога да би она стабилизовала политички живот у младој демократији, и у том смислу шпански краљ има прерогативе у мери у којој су нужни, па у шпанском уставу стоји да је "шеф државе, симбол њеног јединства и трајности; он је арбитар и усклађује редовно функционисање устава".⁹ Од надлежности које су редовно резервисане за шефа државе, он је само номинално врховни командант оружаних снага, има право да даје помиловања, има право да именује председника владе, али је потребно да се таква одлука потврди у парламенту, иначе, нема право да распушта скуштину, нема право да распише референдум, нема право на вето, чак ни на обраћање уставном суду, него су сва ова овлашћења прешла на владу и парламент.¹⁰

"Срећна околност за Шпанију је то што је краљевска породица, односно краљ у досадашњој пракси постојао и деловао као фактор стабилности и интеграције система. Својом, колико непосредношћу толико и отменошћу, достојанственим и одмереним стилем, ангажовањем у низу хуманитарних активности, лишавањем било каквих помисли о увођењу краљевског суда и својим држањем које је изнад дневних политичких,

---

⁸ Слободан Јовановић, *О држави, Основи једне правне теорије*, 1990. Београд, 256.

⁹ Вучина Васовић, *Савремене демократије II*, Службени гласник, 2012. Београд, 63.

¹⁰ *Ibid*;

видети устав Шпаније:

http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Hist_Normas/Norm/const_es_pa_texto_ingles_0.pdf

идеолошких и партијских конфронтација, краљ Хуан Карлос I је знатно допринео афирмацији краљевске институције у Шпанији."¹¹

1.4. Белгија

Монархија у Белгији¹² се разликује од монархија у другим северноевропским и западноевропским државама. Пре свега, иако се ради о наследној монархији, она је првобитно била изборна јер се први краљ Белгије Леополд I (1831 – 1865) усталичио у парламенту. Положај монарха у Белгији је такав да њему премапотпис министра није инструмен реализације принципа краљеве неодговорности, него он реално учествује у питањима унутрашње, спољне политике, чак и у сложеним војним питањима, дакле у целокупном политичком животу земље. Овлашћења белгијског краља су следећа:

- потписује све законске краљевске декрете;
- на предлог владе може да распусти парламент;
- краљ формира владу, која додуше мора бити већинска како би имала поверење парламента, а након консултације са кључним личностима државе и партија;
- именује функционере у централној администрацији и дипломатској служби;
- има право да доноси одлуке о помиловању;
- у случају потребе, имајући у виду рад владе правац државне политике, има право да интервенише на начин да се може писмено обратити министрима и тражити њихово одговарајуће ангажовање;
- белгијски краљ је врховни командант оружаних снага;
- стварно и симболично представља интегративни фактор државе.

На основу набројаних овлашћења, поједини аналитичари сматрају да белгијски краљ има јачи положај него било који други европски монарх.¹³

1.5. Шведска

Шведска је уставна монархија, мада, имајући у виду да је власт монарха не само уставом ограничена него је прешла на парламент и владу, ми би смо је пре класификовали као парламентарну него као уставну монархију.

---

¹¹ *Ibid.*

¹² *Ibid*, 218 – 219.

¹³ *Ibid*, 219;

видети устав Белгије: https://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/constitution/GrondwetUK.pdf

У сваком случају, Шведску,¹⁴ краљ, као шеф државе представља, али његов положај је више церемонијалне природе него скуп стварних овлашћења којима би могао да утиче на политички живот земље. Његова овлашћења су следећа:

- отвара годишње сесије парламента;
- председава састанцима саветодавног већа за спољне послове;
- даје акредитације амбасадорима страних земаља;

Овлашћење које је раније имао – да предложи премијера, је прешла на председника парламента, монарх не потписује одлуке владе и нема радне контакте са владом.

2. РЕПУБЛИКЕ

2.1. Швајцарска

Председника швајцарске конфедерације, између чланова Савезног већа, на годину дана бира савезна скупштина, с тим што се та функција не може вршити два пута узастопно. За разлику од већине европских земаља, у Швајцарској председник нема никакву индивидуалну политичку власт, што значи да се ради о власти која је резервисана искључиво за председника, па се због тога председник не може назвати поглаваром у уобичајеном смислу те речи. Ту функцију врши Савезно веће у целини, а председник нема ни традиционална овлашћења шефа државе: нема право помиловања, није врховни командант оружаних снага, нити као појединац представља Швајцарску у иностранству. Председник је у Швајцарској буквално *primus inter partes*. Он и за време док му траје мандат остаје на челу свог ресора. Од почетка 20. Века постоји уставни обичај да се на месту председника конфедерације смењују сви чланови Савезног већа.¹⁵

2.2. Француска

У Француској републици, за време пете републике, председник је замишљен као арбитар у односима између владе и парламента, односно као

---

¹⁴ *Ibid*, 285;

видети устав Шведске: <https://www.riksdagen.se/en/SysSiteAssets/07.-dokument--lagar/the-constitution-of-sweden-160628.pdf/>

¹⁵ „Упоредни политички системи“, уредници: Јован Ђорђевић, Миодраг Јовичић, Вучина Васовић, Савремена администрација, *Скупштински (конвентски) систем Швајцарске*, Смиљко Сокол, 1983. Београд, 124, 125; видети устав Швајцарске конфедерације:

<https://www.admin.ch/opc/en/classifiedcompilation/19995395/201809230000/101.pdf>

национални арбитар изнад политичке борбе.¹⁶ У сваком случају, француски политички систем се због положаја и овлашћења председника републике означава председничким системом. "Он је симбол и гарант интегритета, независности и континуитета државе и поштовања међународних уговора".¹⁷

Председника републике карактерише положај са следећим овлашћења:¹⁸

- њега, као и парламент бира народ на непосредним изборима, тако да његов положај карактерише непосредна веза са народом;

- председник француске републике је врховни командант оружаних снага и председава Врховним саветом националне одбране;

- председник има право да распише референдум о питањима која се тичу организације јавне власти, и у том смислу има право да изнесе на референдум одлуку о трима врстама закона: закона који се тичу организације јавне власти, закона који се тиче споразума француске заједнице, и закона којима се овлашћују поједини органи на ратификацију појединих међународних уговора, с тим што ово право председник може да врши на предлог владе;

- председник контролише извршну власт, и једини начин на који би парламент могао да утиче на председника је преко извршне власти;

- председник је овлашћен да именује поједине носиоце значајних државних функција;

- уз премапотпис министра правде има право на помиловање;

- води међународне преговоре и потписује међународне уговоре;

- прима и шаље дипломатске представнике;

- потписује законске предлоге који могу постати пуноважни ако их потпише у року од 15 дана, има право суспензивног вета на законе које донесе парламент;

- има право да путем указа отвара и закључује ванредна заседања парламента;

- има право да распусти националну скупштину и распише нове опште изборе, при чему је у обавези да при доношењу ове одлуке само консултује првог министра и председнике оба дома парламента, дакле не и прибави њихову сагласност;

- председник именује првог министра при чему није у обавези да консултује било кога;

---

¹⁶ Вучина Васовић, *Савремене демократије I*, Службени гласник, 2012. Београд, 488.

¹⁷ *Ibid*, 489.

¹⁸ *Ibid*, 489 – 493. видети устав Француске: https://www.conseilconstitutionnel.fr/sites/default/files/as/root/bank_mm/anglais/constitution_anglais.pdf

- преседник формално председава Саветом министара, односно владом када се расправља о кључним питањима политике;
- потписује акте владе – подзаконске акте, ордонансе и декрете;
- мандат председника је са 7 смањен на 5 година, али је укинута ограничење његовог реизбора.

Што се тиче одговорности председника Француске, са изузетком кривичног дела велеиздаје, председник је у начелу неодговоран. Случај, који се спомиње у теорији,¹⁹ да би политичка одговорност председника постојала ако би му грађани ускратили поверење на предстојећим изборима, ако, дакле, грађани на референдуму одлуче супротно очекивањима председника, као и претпоставка да председник може политички бити одговоран у случају доношења одлуке за које није предвиђен премапотпис министра, ми не можемо сматрати случајевима политичке одговорности председника, јер би политичка одговорност као политичка санкција за погрешно вођену државну политику у конкретном случају могла да постоји само у случај прекида мандата председника, односно његовог опозива, али не и у случају не добијања новог мандата. Такође, не можемо сматрати случајем политичке одговорности онда када се претпоставља да може доћи до ма каквог вакуума у односима између највиших државних органа, као у случају када би председник донео штетну одлуку у случајевима за које није неопходан премапотпис надлежног министра.

2.3. Немачка

- У Немачкој, председник републике има следећа овлашћења:²⁰
- у својству шефа државе представља државу у међународним односима;
  - именује судије;
  - врши помиловања;
  - предлаже канцелара;
  - само у случајевима екстремног ванредног стања има право да распусти парламент;
  - потписује донете законе без права вета;
  - на предлог канцелара именује и разрешава федералне министре, има право да именује канцелара (ова одлука може бити поништена од стране Бундестага),

---

¹⁹ *Ibid*, 493.

²⁰ *Ibid*, 631 – 632.

-за сваки његов акт је потребан премапотпис министра (претпоставка је да је његова дужност да саветује, критикује и опомиње у већој мери од британске краљице).

Мандат председника републике Немачке траје пет година, уз могућност још једног изборног мандата, и он нема оригенерну власт која би проистицала од народа, њега бира једно посебно изабрано тело тзв. изборна скупштина, тако да је мало остало од некадашњег положаја председника Немачка који би био контратежа парламенту и чувар устава, а ова улога је прешла на Бундесрат и савезни уставни суд, на које органе председник нема велики утицај.²¹

Од председника се очекује да буде политички неутралан, а његова овлашћења су више церемонијалног карактера него стварног значаја.²²

ЗАКЉУЧАК

Обично се у теорији монархија и република наводе као два облика владавине од којих сваки облик владавине појединачно подразумева одређени списак овлашћења и одговорности које су карактеристичне за сваки појединачни облик владавине, а разлике које постоје између појединих монархија, као и између положаја појединих председника република, наводи се да нису тако велике, и да зависе од конкретних истријских, политичких и свих других услова и околности развоја одређене државе.

И заиста, конкретни политички, међународни, демографски, национални, историјски и сваки други разлози су имали често и пресудан утицај на организацију шефа државе. Ако се погледа случај монархија скандинавских земаља, може се видети да монарх има минимална овлашћења, да се положај монарха у овим земљама своди на форму, а и тако минимални број функција има симбилики карактер. Ми сматрамо да је оваква чисто формална улога монарха у државном и политичком животу скандинавских земаља последица једне широко прихваћене концепције о организацији државе и друштва у скандинавским земљама, позната под називом "Скандинавски правни реализам", по којој концепцији кључну улогу у организацији државе и друштва има само друштво организовано на принципу солидарности, док је улога државе у друштву сведена на нужну меру, при чему улога шефа државе у политичком животу не одсликава улогу државе коју она има у друштву, него је додатно умањена јер је тежиште политичког живота прешло на представничке и извршне органе, а

---

²¹ *Ibid*, 631.

²² *Ibid*, 632; видети устав Савезне Републике Немачке: <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/10070000.pdf>

монархија је задржана као традиционална форма организације шефа државе.

За разлику од скандинавских земаља, случај организације шефа државе у Немачкој, где председник републике има минимална овлашћења, тек толика да није у потпуности развлашћен, је последица политичких околности које су у Немачкој постојале у периоду прве половине двадесетог века, када је само један човек управљао државом, које се решење показало крајње лошим, па је због тога у послератној Немачкој стварна власт прешла на владу и Бундестаг.

Дакле, између европских држава, разлике у погледу организације највиших државних органа, а као последица различитих свеукупних друштвених и природних околности сваке државе посебно, су се највише испојиле у погледу организације шефа државе, много више него у погледу положаја владе и парламента. Оно што се може приметити у погледу организације шефова европских држава је следеће:

- прво, да не постоји сличност у организацији и положају председника република међусобно, као ни монарха међусобно, тачније да нема образаца организације републике или монархије. Оно што постоји јесте велика шареноликост у организацији и републике и монархије, тако да је тешко наћи два случаја шефа државе са сличним положајем, изузев случаја скандинавских земаља које су имала сличан историјски, економски, политички и културни развој; и

- друго, став који се често може срести у теорији да монарх има већа овлашћења од председника републике, можда јесте био тачан у време апсолутне монархије, али данас, не одражава реалност у Европи. У стварности је ситуација таква, да се белгијски монарх, као монарх који има можда најјачи положај у односу на остале евроске монархе, не разликује много од председника немачке републике, који има најслабији положај у односу на остале европске председнике република. Јачи политички ангажман белгијског краља у односу на немачког председника републике, а који се ангажман огледа у снажнијем ангажовању у циљу очувања јединства и интегритета белгијске државе, није последица идеје јакког положаја белгијске монархије, него нужност условљена јачим ангажовањем краља да би се очувало јединство белгијске државе, односно да се она не би распала на два дела, у којима валонци и фламанци имају већине. Тако да и када упоредимо најјачу монархију и најслабију републику у Европи, долазимо да закључка да најјачи краљ има само више обавеза, не и права од најслабијег председника.

Sava AKSIĆ, Ph.D.

Associate professor

University of Pristina - Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

SIMILARITY AND DIFFERENCES BETWEEN POSITION OF CHEF OF STATE SOME EUROPEAN COUNTRIES

Summary

In this work we have analyzed position of State European Monarchy Great Britain, Norway, Spain, Belgium, Sweden, and republic Swiss, France and German. We have made a conclusion that the form of government is consequences of various historical, ethical, political, international and other circumstances in every single countries has developed. There are in Europe only few states with similar position of chef of state (that is case only with Scandinavian countries) but the other countries, without a fact if they are organized as Monarchy or Republic, has different position of Chef of state. Sometimes in Europe the position of Monarchy was stronger than position of President of Republic, but that not now when the position of stronger monarchy in Europe is similar to position of the weakest president of republic.

Key words: Monarchy, Republic, president, position, chef of state, constitution.

ЛИТЕРАТУРА

- Bernatzik Edmund, „*Republik und Monarchie*“, 1919. Tübingen,
Васовић Вучина, „*Савремене демократије I*“, Службени гласник,
2012. Београд,
Васовић Вучина, „*Савремене демократије II*“, Службени гласник,
2012. Београд,
Јовановић Слободан, „*О држави, Основи једне правне теорије*“,
1990. Београд,
Келзен Ханс, „*Опита теорија права и државе*“, 1951. Београд,
Лукић Радомир, „*Теорија државе и права, I Теорија државе*“, Завод
за уџбенике и наставна средства, Београдски издавачко-графички завод,
1995. Београд,
Martin Kingsley, „*The Magic of Monarchy*“, Thomas Nelson and sons
LTD, 1937. London, Edinburgh, Melbourne, Toronto and New York,
Јован Ђорђевић, Миодраг Јовичић, Вучина Васовић (уредници),
„*Упоредни политички системи*“, Савремена администрација, 1983. Београд.
[http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Hist_Nor
mas/Norm/const_espa_texto_ingles_0.pdf](http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Hist_Nor mas/Norm/const_espa_texto_ingles_0.pdf)

https://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/constitution/GrondwetUK.pdf

<https://www.riksdagen.se/en/SysSiteAssets/07.-dokument--lagar/the-constitution-of-sweden-160628.pdf/>

<https://www.admin.ch/opc/en/classifiedcompilation/19995395/201809230000/101.pdf>

https://www.conseilconstitutionnel.fr/sites/default/files/as/root/bank_mm/anglais/constitution_anglais.pdf

<https://www.btg-bestellservice.de/pdf/10070000.pdf>